

olasz oktatás- és nevelésügyi alapokmányt, a „*Carta della Scuola*“-t. Ez a kerettörvény kimondja, hogy a hároméves elemi iskola és a kétéves foglalkoztató iskola mindenkire kötelező. Ekkor léphet a gyermek a középiskola első osztályába. Ennek alsó tagozata 3 éves. A felső tagozat négyfelé ágazik: klasszikus iskola, reáliskola, kereskedelmi szakiskola és tanítóképző-intézet. Ezek mellett vannak mezőgazdasági, ipari, földművelő és hajózási szakiskolák. A középiskolák végzett tanulói az egyetemen folytathatják tanulmányaikat, az iskolafajuknak megfelelő szakokon. A tanítói oklevelet nyert tanulók az egyetemen folytatva tanulmányaikat, a középiskolák alsó fokára nyernek tanári képesítést. Az érettségi vizsgálók a növendékek saját tanárai és a nemzetnevelési minisztérium két kiküldöttje. Hogy a cikkíró által kiemelt latin nyelvi tanulás már a középiskola első osztályától kezdve kötelező, érthető abból a tényből, hogy az olasz nyelv a latinból fejlődött ki.

A Könyvszemle ismerteti Vicsay Lajos magyar történelmi olvasókönyvét, Csete Balázs „Faluról falura, házról-házra“ c. munkáját és Juhász Jenő dr. magyar nyelvtani óraterveit.

A Pedagógiai Szeminárium 4–5. számának összefoglaló gondolata a gyermekjóléti intézmények ismertetése. Az első cikkben Lenkei István „*A jóléti intézmények munkája*“ címen ad bevezetőt. Eszerint a szociális kérdés ma egyik vezető eszme. A bajok elől az iskola sem zárkózhat el. A mai tanítóra sok munka vár a szociális segítség terén. Ennek végzéséhez azonban szakértelem szükséges, hogy kárt ne okozzon. Erre a munkára a tanítókat a képzők sem eddig nem képezhették ki, de a jövőben sem tehetik. Ez a munka megoldható a Fővárosi Pedagógiai Szeminárium keretében. A cikk második része először a gyermekjóléti gondoskodás szükségességét és hasznát igazolja, a szociálpedagógia meghatározását és megállapításait közli. Krén Margit ismerteti a fővárosi *gyermekotthonokat*, szervezetüket. Jótékonyaság hozta ezeket létre az óvodák helyett, amelyek naponta kétszer csak rövid időre foglalkozhattak a reájuk bízott gyermekekkel. E gyermekotthonokban reggel 7 órától esti 6 óráig tartózkodhatnak a gyermekek, akik itt étkezést kapnak, lelki és testi gondozást heti 40 fillérért. Természetes, hogy ez csak jótékony adományok, illetve újabban a főváros vezetőségének megértő áldozatkészsége mellett tartható fenn. Ma már 50 gyermekotthona van a fővárosnak. Megindítója és megszervezője ez otthonoknak Krén Margit, akinek jó szívéért sok-sok szülő hálás lehet. Perjéssy Kálmán dr. „*Az iskolai egészségvédelmet*“ ismerteti. A gyermek-egészségvédelmi intézkedéseket, fejlődési fokokat sorolja fel évszámok szerint, majd az iskolaorvos és szakorvos, a gondozónővérek munkáját vázolja, s a lelki egészségvédelem intézményeiről szól. Dr. Kósa Ferencné „*Az iskolánővéri intézmény*“ kialakulásáról és munkájáról tájékoztatja az olvasót. Az iskolánővérek száma a fővárosban ma 43, mind tanítói oklevéllel. Tőke Gyula cikke: „*Az árvaházak*“. Rövid történeti, fejlődési bemutatás után foglalkozik az árvaházban nevelkedő gyermekek lelkiségeivel. Az árvaházi gyermekeken elfojtottság mutatkozik, ami a szorosabb közfegyelemből sarjad. Gyengébb testalkatúak, valószínűleg a zártabb életmód miatt. Bár a pontos tanulási idő és a nagyobbakkal való állandó együttlét hasznos, nem igen akad közöttük nagyon kiváló, bár nagyon gyenge ta-

nuló sem. Érzelmileg kevésbé fejlettek, mint szülői háznál nevelkedő társaik, szeretetüket nehezebben mutatják ki. Viszont az együttérzés fejlettebb náluk. Akarati életük is módosul. Hamar hozzászoknak, hogy mások akarata szerint kell élniük, viszont ez nemtörődömséggé alakulhat. Legnehezebb a helyzetük az árvaházakban a 17—18 éves és a serdülő korban levő fiúknak. A hirtelen bekövetkező szabadsággal nem tudván mit kezdeni, gyakran az életbe kerülteknél az erkölcsi botlás. Mindezek a tények nehéz munkát szabnak a nevelőkre. Ezért nevelő csak érettebb egyén lehet és kívánatos, hogy hosszabb idő alatt gyakorlatot szerezve ne hagyja el ezt a nevelői pályát. Mert, amint szerző mondja: „vele áll és bukik minden.” Schmeisser Irén „*A gyógyiskoláról*“, az iskolaszanatóriumokról, azok szükségességéről mond meleg szavakat. Leírja az ezekben folyó munkát, a napi tevékenységet. Szigethy István dr. a „*Székesfevárosi Alapítványi Fiótthon, az Ipari és Kereskedelmi Nevelőotthon*“ szervezetét, nevelési módjait, a bennlakó ifjak életét vázolja. Lenke István „*A napközi otthonok*“ munkásságát méltatja, ismerteti. Ezek a népiskolákkal legszorosabb kapcsolatban vannak. Céljuk, hogy az iskolai szabadidőben foglalkoztassák a családi gondozás nélkül maradó gyermeket. Apró munka, szórakoztató foglalkozások, játék, kirándulások, ének, ifjúsági könyvek és folyóiratok, a napi események megtárgyalása teszi hasznossá és kívánatossá ezeket a gyermekek előtt.

Kenese Gyula kis tanulmányának címe: „*Nehéz szavak és kifejezések a IV. osztályban.*“ Értve a népiskola IV. osztályát. Hat költemény (Himnusz, Szózat, Nemzeti dal, Mátyás anyja, Éji látogatás, Előre,) szavaiból alkotott gyakorlati szótárt, megjelölve, mely szavak hány éves korban válnak használttá. Mert más az ismert és más a használt szó. Ezért szükségesnek látja a szavak alapos magyarázatának, megértésének munkáját. Springer Lajosné cikke: „*Újabb törekvések a német énekoktatásban.*“ Beszámol a Németországban tett iskolalátogatásain tapasztaltakról, különösen amit egy lübecki énektanártól látott a mi polgárinknak megfelelő iskolájában. Ez a módszer teljes szabad voltát mutatja. Újmutogatással vezeti az éneklést. Első időben csak énekelgetnek, később kis elmélet is van, de amint fáradást vesz észre, abbahagyják és énekelnek. Mert az iskolának nem feladata sem elméletben jártas zenészek, sem kiváló énekesek nevelése.

A folyóirat tanítási tervei közül főleglítettük Réhelyi Oszkárét: „*Magyar nyelvi dolgozatjavítási óra a polgári iskolában.*“

A folyóirat 6—7. számának központi eszméje a tanév vége. Lenke István vezeti be a sorozatot „*Utóljára szól a csengő*“ címen. A hosszú nyári szünet előtti nap a búcsú napja. Épen ezért kellemes emléket kell hagynia tanítóban, tanítványban, szülőben. Legyen ezen a napon is olyan a tanító, mint szokott lenni, tréfás, vagy kemény, ne erőltessen magára neki idegen modort. Ne tanítsa be próbavizsgákkal az utolsó órát, még kevésbé adja meg előre minden gyereknek a majd hozzá intézendő kérdést. Háttha eltéveszti? És milyen szögyen, ha a gyermek azt mondja a kérdésre, hogy erre a Palinak kell felelnie! Legyen mértéktartó, ne merüljön részletekbe, ne akarjon tanítványaival ragyogni, kímélje a tanuló és a vendégek türelmét. Ne szögyenítse meg ez alkalommal senkit, se jó, se rossz tanulót. Szomorú,

hogy ilyen magától értetődő dolgokat ma is hangsúlyozni kell.

Ez után az elemi népiskola első hat osztályára készített összefoglalást, a terv következik hat különböző szerzőtől.

Réhelyi Oszkár egy magyar nyelvi összefoglalást mutat be a polgári iskola III. osztályában, a Mester-utcai polgári iskola szellemében. Két pontja ellen van kifogásunk. Felteszi a kérdést: Miért tetszik nekem Miklós? Felelet: Magyar! Ebben kételkedünk. Másért tetszhet. Kitartó, hős, verekedni, vívni nagyszerűen tud. Györgyöt meg azért veti meg, mert magyar! Azután: Arany János a Toldi írásakor ügyelt többek között a helyesírásra is. Ha a tanuló ma azt az akkor még szabályozatlan, bizonytalan helyesírást használná dolgozatai írásakor, tele lenne füzeté pirostentás aláhúzással! Ezzel ugyan helyesírásra buzdítani nem lehet.

Kenese Gyula az általános osztályzat könnyű megállapítására okadatolt táblázatokat közöl a népiskolai tanítók számára, épenígy a százaléktétek leolvasásához egy táblázatot. Egyúttal azzal a kérdéssel is foglalkozik, miként lehet a népiskolai és középiskolai némileg különböző alapokon álló általános osztályzatot összhangba hozni egymással. Véleményünk szerint a középiskola szakrendszere miatt erre szükség nincsen; mert valamely tárgy tanára nem a tanuló népiskolai általános osztályzatára kíváncsi, hanem szaktárgyának osztályzatára. Tanítón és tanáron kívül álló, minden pedagógus előtt ismert okokból nagyon gyakori, hogy jól minősített gyermek nem állja meg helyét a középiskolában. Ezen nem segít az általános osztályzat egységesítése sem.

Menterházy Jenő ismerteti a budavári Honvéd-emlék történelmi hátterét, létrejöttének körülményeit és szimbolikáját.

Matzkó Gyula.

Der deutsche Volkserzieher Vándorlás és utazás mint pedagógiai kötelezettség. (Rudolf Schütze, Leipzig.) Alig van olyan hivatás, melynek nagyobb figyelmet kellene fordítania a vándorlásra, az utazásra, mint a nevelői hivatásnak. Itt nem csupán arról van szó, hogy az utazás, vándorlás kiszabadulást jelent a napi robotból. Az utazásra azért van szükség, hogy az idegeket felfrissítse, a testet edzze, s a bajtársi szellemet ápolja. Ilyen nemű szükséglete mindenkinek van, aki nehéz munkát végez, legyen az akár szellemi, akár testi munkás. A nevelő utazási és vándorlási kötelezettsége mélyebb okokban rejlik. Aki — mint a nevelő — állandóan esőt sugároz ki, annak koronként ki kell egészítenie erőtartalmát, hogy ismét sugárzóképes legyen.

A nevelőnek ez okból nem csak szűkebb körű hazáját kell megismernie, hanem az egész országot is és nem csupán külsőleg, hanem belső átélés útján. Csak így lesz képes tapasztalásának kincseit gyermekei közt teli kézzel és túlánadó szívvel szétszórni. Csak ez úton sejtheti meg gyermekeivel a vándorlás helyes módját, s azt hogy mint válik az ember számára a haza felejthetetlen élménnyé.

Az utazásnál nem a „hová”, hanem a „miként” a fontos. Aki csak a kényelemre törekszik, az nem fog belső értékekkel megrakodva hazatérni. A hon szépségeit sok fáradsággal ki kell küzdeni. Az nem azt jelenti, hogy